СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 283. Джерзі Сіти, Н. Дж. четвер, 5-го грудня 1940. — No. 283. Jersey City, N. J., Thursday, December 5, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТО ПРОФЕСОРІВ НА КОМУНІСТИЧНИХ ЗБОРАХ

НЮ ЙОРК. — Дальші допити з боку спеціяльного комітету дослідів комуністичної діяльности по нюйорських школах принесли знов цікаві розкриття. Професор Б. Ґребанієр заявив, що на одних комуністичних зборах було присутних аж сто професорів Колюмбійського і Нюйорського університетів. Вони вщіпляли серед молоді так, що ширили комуністичні ідеї, хоч нераз тих ідей не називали по імені. Крім того вони фінансово помагали розвоєві комунізму. Сам Ґребанієр належав до комуністичної партії і мусів з наказу цеї партії платити великі суми. Десять відсотків своїх річних приходів, себто пять сот долярів, він платив що року на комуністичні цілі і те саме робили інші комуністичні професори, казав він. Раз він навіть мусів задовжитись, щоб заплатити ці данини. Перед згаданим комітетом зізнавав також один урядовець музею природничої історії, Ралф Де Сола і також назвав по імені трьох професорів, що належали до комуністичної партії.

ПРЕЗИДЕНТ НА ОБІЗДЦІ.

МАЯМІ. — Населення Маямі справило президентові Рузвелтові гучне прощання, коли він всідав на кружляк „Тускалуза", щоб удатись у морську обіздку, підчас якої оглядатиме бази та придивлятисьме маневрам. Прибережні батерії на честь президента вистрілили 21 разів.

ЗА ЕКОНОМІЮ В ДЕРЖАВНІЙ СКАРБНИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Вудрінґ вніс проєкт створення спільної конґресової фінансової комісії, яка малаб пильний нагляд над бігом фінансових справ Америки. Бо внаслідок дальшого задовжування державна скарбниця пересувається через дуже небезпечні стежки.

В тім самім дусі товариство американських промисловців ухвалило резолюцію, та передало її урядові.

МЕКНОТ ОБЄДНУЄ КІЛЬКА ДЕРЖАВНИХ АҐЕНЦІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Пол МекНот, державний адміністратор суспільного забезпечення, з наказу вищих властей став координатором кількох інших державних аґентур а саме, здоровля, медицини, добродійности, прокормлення, розвиток, та інших. Все це тепер буде скупчене в його одних руках та спрямоване до скріплення національної боєвої готовости Америки.

„БЕТЛЕГЕМ СТІЛ" РОЗРОСТАЄТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Щоб задоволити вимоги, зростаючі з національним збросінням, американська найбільша стальовня, „Бетлеґем Стіл Ко." рішила розбудувати свої приміщення і варстати так, щоб на 850,000 тон річно збільшити виріб сталі.

РОЗКОЛ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В ПОЛ. АМЕРИЦІ.

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Комуністична партія в полудневих краях Америки зазнала такого внутрішнього розколу, що ледви, чи її вдасться знов зліпити до купи. Розкол наступив внаслідок тертя довкола заграничної політики Совєтів. Колись Совети називали „троцькістами" всіх тих, що визнавали старі комуністичні засади, та були за всесвітню революцію. Нині „троцькістами" Совети називають всіх тих, що стараються витворити симпатії для Англії і скріпити для неї поміч. Від заключення союзу Сталіна з Гітлером Совети натискають на ріжні комуністичні партії по всіх краях світу, щоб ті перестали аґітацію проти націзму, а старались внутрі ослаблювати той табор, що помагає Англії. Довкола того від довшого часу йшли гарячі дискусії серед полудново-американських комуністів, доки не прийшло до розриву серед них.

БЕНКЕТ У ЧЕСТЬ КАМАЧА.

МЕКСИКО СИТІ. — Американська амбасада в Мексико Сіти влаштувала в честь нового мексиканського президента Авіля Камача, бенкет на якім американські представники, Валас, конґресмен Соль Блюм, та амбасадор Даніельс, а також президент Камачо, та інші представники американських країв, висказували слова приязні американських країв та готовість солідарно обороняти західню півкулю.

ЯК ДОСТАВЛЯЮТЬ ЛІТАКИ АНГЛІЇ?

БОЛТІМОР. — Американський летун Дж. Гочінсон заявив, що 40 американських летунів, а також 30 радіотехніків, постійно перевозять воєнні літаки, вироблені в Америці, до Англії. Вони відчаляють в одним канадійським порті, а опісля взносяться високо під хмари і летять до означеної цілі в Англії. Дотепер не було випадку, щоб німецькі літаки їх перейняли. За перевіз, який триває 10 годин, Англія платить дуже добрі гроші.

ПОПУЛЯРНІСТЬ КОМІТЕТУ ДАЕСА РОСТЕ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії д-ра Ґелопа подало до відома, що на сто, 65 американців є переконання, що комітет Даеса робить добру роботу і треба його фінансово піддержати.

ЖІНКА СКОЧИЛА З ДИТИНОЮ З ПОВЕРХУ.

НЮ ЙОРК. — Коли в домі занявся вогонь і загородив 25-літній Селі Пелескі, матері маленької дитини, вихід з хати, вона грубо оповила дитину в ковдри та вискочила з нею з третього поверху. Дитині не сталось нічого злого, але мати тяжко покалічилась, зломила собі руки та ноги.

СЕКРЕТАРІ РУЗВЕЛТА ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД ПОМОЧЕЮ БРИТАНІЇ

Секретарі президента Рузвелта, Морґентав, Стимсон, Накс, Джовнс, а також шеф штабу американської армії ґен. Маршал, та кількох членів ради в справах збросння, мали в відсутности Рузвелта наради, в яких порушували дальшу поміч Англії. Першусього вони радились над тим, щоб чимскорше дати Англії нові кораблі, бо німецькі субмарини і бомбовики винищують дуже англійські кораблі та загрожують замкненням комунікації з Англією. Щобільше, вони застановлялись і над мілітарною помочею Англії, в формі конвоювання наладованих кораблів, йдучих до Англії, аж до половини Атлантійського океану. На цих нарадах рішено негайно продати Англії чотири старі кораблі, а також одобрено безпроволочну будову 60 нових кораблів, по 9 тисяч тон кожний. Ці кораблі заступлять ту поемність, що її винищують німці впродовж двох місяців. Наради брали також під увагу фінансову поміч Англії. Але, як заявляли учасники нарад, в тій справі ще не прийшли до остаточного рішення, та перестерігали пресу, щоб вона не фантазувала та не робила власних заключень.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ОБСЕРВАТОР ПРО ПОЛОЖЕННЯ АНГЛІЇ

З Англії повернув до Америки ґенерал авіяції Дж. Ченей, який перебув в Англії кілька місяців, студіюючи з наказу американського штабу авіяційну боротьбу та оборону. Він заявив, що Англія має великі можливости виграти ту війну та він вірить, що вона таки її виграє, коли далі буде обережна і не зробить якоїсь помилки. Дві величезні повітряні битви Англія вже виграла, говорив ґен. Ченей, а третя тепер ведеться і вислід її ще не відомий. В обох попередних повітряних битвах, які колись історики зачислятимуть до найважніщих на світі, німці зазнали великих втрат, шість літаків до одного англійського. В теперішній битві німці скупчують свою увагу на нищення міст, що не принесе їм багато користи, казав він. Та вигра Англії всетаки залежатиме остаточно від тої помочи, яку дасть їй Америка. Від Америки Англія тепер потребує літаків, сто контрторпедовців, амуниції, фінансових кредитів, а від Ірляндії потребує баз. Він говорив, що німецькі і англійські літаки знамениті, а американські потребують більшої пальної сили, щоб їм дорівнати.

ГРЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ПОСТІЙНО ДАЛІ НАСТУПАЮТЬ Й ІДУТЬ ВПЕРЕД

Американські кореспонденти тої думки, що якщо так далі піде, то в скорому часі не буде на Балкані й сліду з воюючої італійської армії. Грецькі частини вже віддалені всього на яку милю від пристані Порто Едда, що є головним місцем до виладовування італійських військ і воєнних матеріялів у полудневій Альбанії. Грецька артилерія обстрілює ті дороги, якими відступають італійські війська, чим вносить в італійські ряди велике замішання.

БЕРЛІН ПРО ЗАТОПЛЕННЯ 18 КОРАБЛІВ

Німецька адміралїція подає, що німецькі субмарини затопили 15 кораблів з одного британського конвою, а крім того один торговельний кружляк. Разом кораблів на 127,000 тон поемности. Крім того твердить, що в іншому місці затоплено два інші британські кораблі на 21,000 поемности. В Лондоні не дано ще вияснень щодо того, що подала німецька адміралїція. Тільки проголошено офіційно, що Велика Британія враз з аліянтами втратила на морі в місяці листопаді, по день 24-го листопада, разом кораблів на 323,157 тон поемности. З Берліна подають, що німці змінять тепер тактику і будуть нападати субмаринами „гурмою", так, як нападає „тичня вовків".

БРИТІЙЦІ ЗАВДАЮТЬ УДАРИ ІТАЛІЇ

Британські летуни бомбардували Неаполь, нищачи рафінерії й залізничу лінію. Також бомбардовано італійські частини в поблизу британського Судану. Італійці знову подають, що знищили всі британські субмарини і один кружляк.

ВЗАЇМНЕ ВИНИЩУВАННЯ ЗМАГАЄТЬСЯ

Таке пишуть американські кореспонденти, коли збирають до купи те, що роблять німці британійцям, а британійці німцям. Зокрема подають, що німці не звертають тепер особливої уваги на Лондон, а пробують нищити інні міста. При тому дуже потерпів Брістоль. Знову британійці особливо нищать ті пристані, де мають ховатись німецькі субмарини.

У ФАБРИЦІ ДЕ ВИРОБЛЯЮТЬ БОМБОВИКИ ДЛЯ АМЕРИКИ

ПРОВОКАКАЦІЙНІ ПРОТИ-УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ НЕ ВГАВАЮТЬ

ЛОНДОН. — Не зважаючи на те, що показались неправдивими всі дотеперішні вісти про те, що на землях під німецькою окупацією творяться „українські леґіони" з „українських терористів", призначених „для праці" в „поході Гітлера на схід", знову з того самого провокаторського джерела поширюються ті самі вісти, при чому подається, що ті „леґіони" творяться в Празі й Братиславі.

Що пише українська Пресова Служба?

Европейська Українська Пресова Служба, маючи на увазі поширювання згаданих чуток, подає таке:

„Поляки розсівають із лондонського радія по цілому світі несамовиті вигадки про якісь „українські леґіони, що формуються під Краковом" і про обіцянки Гітлера відбудувати Україну, коли ми твердо знаємо, що ніяких таких леґіонів і обіцянок Гітлер не має й існувати не може, бо Німеччина весь час тільки зміцнює свої економічні зносини з Совєтчиною і не має жадних намірів їх псувати. Врештою, хіба останній Тристоронній Пакт не ствердив, щераз, що держави „осі" (і це зрештою так зрозуміло!) не мають жадного наміру заводитися з Совєтами і втручатись у їхні внутрішні справи. Україна по той бік Сяну і Бугу залишена цілковито в сфері московських впливів. Вона просто не входить у той плян нової Европи, що про нього тепер говориться. Тут справа, не вважаючи на польську пропаґанду, цілком ясна: питання української державности не існує в теперішній переломовий момент европейської історії ані для Англії, ані для держав „осі". Воно залишається поза їх увагою. Чи надовго? Не хочемо бути пророками, але памятаймо що „все йде, все минає" і що нічого вічного немає на цьому світі, де величезну ролю відграває напняття людської волі й гра суперечних пак... ких жадань. . ."

СОВЄТИ — ОКРУЖЕНІ САМИМИ ВОРОГАМИ.

МОСКВА. Куди не поглянеш по світі — всюди вороги, всюди „ворожий капіталістичний світ". Про це говорив недавно Каленін, а тепер пригадує це ґен. Тюленев, командант московської округи, що треба СССР далі зброїтись, а в війську піддержувати якнайбільшу дисципліну. Тим більше, що цього вимагає „великий Сталін".

ЧОМУ САМЕ ДБАЮТЬ ПРО ТІ ШЛЯХИ, А НЕ ІНШІ?

ЛОНДОН. — Застановляються, чому це Німеччина розбудовує в чеськім протектораті й в Ґенеральним Губернаторстві тільки ті шляхи, що ведуть до злуки зо шляхами, що існують на тій території, що недавно забрали Совети, загарбуючи Західню Україну.

ПРО ЖИДІВСЬКЕ ҐЕТТО.

КРАКІВ. — Краківське радіо вияснює, чому потворено жидівські ґетта, зокрема, чому воно повстало в Варшаві. Отже націсти вияснюють, що ґетто є „добром як для поляків так і жидів". Жиди, кажеться через радіо, будуть могти жити свобідно в ґетто, а навіть буде їм дозволено свобідно ходити і по деяких дільницях міста Варшави. А полякам і німцям вступ до ґетта не дозволений тому, щоб „не потребували бути свідками жидівського життя".

ЧИ БУДЕ НОВА ВІЙНА?

БАНҐКОК (Сіям, Тай). — Сіямський уряд обвинувачує Французький Індо-Китай, що він намагається забрати частину його території. Знову французький уряд подає, що це „пята колюмна" хоче довести до напруження між Сіямом і французьким Індо-Китаєм, щоб викликати хаос і війну. Ось тому „хтось" бомбардував пограничну французьку полосу. Ушкоджено теж і французький воєнний корабель.

ШВАЙЦАРІЯ ДУМАЄ ПРО ОБОРОНУ.

АТЕНИ. — Швайцарський уряд просить Грецію дати дозвіл, щоб могти вислати військову місію на грецько-італійський фронт, якаб приглядалась грецькій воєнній тактиці. Кажуть, що Швайцарія подібна щодо терену до Греції. Тому, якщоб їй прийлося вести війну для оборони краю, то певно мусілаб уживати тої воєнної тактики що й Греція.

„АМЕРИКАНСЬКИЙ ВИЗОВ".

ТОКІЙО. Так глядить частина впливової японської преси на те, що Злучені Держави згідні дати позичку китайському урядови маршала Ченк Кайшека. Каже, що це тепер залежить виключно від Америки, чи „прийде до воєнної сутички на Пацифіку". Не вірять теж, щоб новий амбасадор, адмірал Номура, міг тій ситуації зарадити.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НИТКИ ЧИ ПУТА?

Відомий на весь світ підбігуновий подорожний Стефансон, вернувши з недавної подорожі до Аляски, мав у Ню Йорку розмову з ґазетярами, в котрій висказався за закріплення добросусідських звязків між совєтською Росією й Злученими Державами. Зогляду на видне становище, яке Стефансон займає в світі, його слова правдоподібно звернуть ширшу увагу американців.

Свою думку про потребу добросусідських відносин між Росією й Злученими Державами Стефансон доказує передовсім сусідуванням обох держав. Мовляв, за виїмком Мексика й Канади, Росія є найближчою сусідкою Злучених Держав, бо почерез пролив Берінґа обі держави віддалені від себе на всего дві милі. Властиво цього не можна вважати за доказ, що такі держави природно можуть удержувати добросусідські відносини, бо по Европі й Азії якраз сусіди звичайно з собою ворогують. Стефансон певно свідомий і того й противенства суспільних устроїв й суспільної політики двох держав: капіталізму в Злучених Державах і соціялізму в Росії. Він думає, що це противенство можна наладнати взаїмною толеранцією, або, як це по англійськи кажеться: „згодивши не годитися". Суть такої згоди в тому що на суперечности не звертається уваги, а зате оглядається на спільні справи.

Цими словами Стефансон немовби вдарив цьвях по голові. І власне при розгляді питання відносин між Росією й Америкою першим питанням мусить бути питання: чи може кожна сторона відноситися терпимо до господарського й політичного устрою другої? Що Америка може бути терпима до російського комунізму, це вона показала своєю консеквентною поведінкою від того часу, як вона відкликала свої війська, що воювали проти большевизму в Росії. Одначе, чи показала совєтська Росія таку саму терпимість до американського господарського й політичного устрою? Факти життя показують, що так не було. Совєтська Росія через піддержуваний нею комінтерн піддержувала в Америці цілу партію, яка поклала собі за завдання повалення господарського й політичного устрою Злучених Держав. Стефансон каже, що Злучені Держави не мають основи боятися нападу Росії на Америку. Це може й правда, на стільки йде за мілітарний напад. Одначе, з цього ще не виходить, що Америка зовсім певна, що Росія ніяких інших аґресивних намірів до Америки не має. Щодо мілітарного нападу Росії, то Росія може на безпосередний напад не поважилася би, але зате вона не вагається лучитися з державами оси, котрі на такий напад зовсім здібні, якщо лише на це трапиться відповідна нагода.

Як звісно, царська Росія вела супроти Америки політику порозуміння, одначе совєтська Росія своєю аґресивною ідеольоґією пішла з цею традицією в розріз. Поки вона не покаже, що вона політику порозуміння готова не лише голосити, але й її держатися, так довго всяка угода з Росією не варта й паперу, на котрім її напишуть.

ПРОМОВА НАД МОГИЛОЮ ПРЕЗ. ПЕТРУШЕВИЧА

(Виголосив: д-р М. Андрусяк на похороні 4. вересня 1940).

Не гомонять сьогодні жалібно святоюрські дзвони й не проводять першого Президента ЗУНР на вічний супочинок. Не чути зприводу смерти члена Директорії обєднаної УНР жалібного стогону тих дзвонів Софійського Собору, що 22. січня 1919, голосили світу про єдину Соборну Україну. Не віддає почесна сотня УГА останньої прислуги Диктаторові ЗОУНР в часі найбільших подвигів УГА і чортківського пролому й червневої офензиви, серпневої офензиви і в маршу в золотоверхий Київ. Саме напередодні 21-шої річниці оттого вмаршу заснув серед злиднів скитальщини на чужині речник визвольних галицько-українських змагань у 1918—23 рр. — д-р Евген Петрушевич.

Щоб оцінити, яким був Покійний, треба сягнути до духа того покоління галицько-українського громадянства, якого змагань виразником був Пок. Евген Петрушевич. У ріжних періодах розвитку української нації, як у цілости, так і окремих її віток, проявлялися своєрідні настрої. Галицько-українське громадянство від самих початків своїх змагань — засісти у народів вольних колі — змагало так, як висловили це його співці. У часі Великого Зриву гей би влилися в народню душу і миролюбні співи: „Мир вам браття, всім приносим" і „Не чужого ми бажаєм, а свойого права" і революційний спів „Не пора, не пора..." Тимто й галицько-українське громадянство і його провідник, що почали революційним шляхом будувати свою власну державу, не перестали бажати мира й вірили, що побідить справжня справедливість. Як політик був Пок. д-р Евген Петрушевич пуританець, був людиною совершенної чесноти й бездоганности, людиною сильних моральних основ, яких уперто тримався. Вірив у побіду справедливости, вірив сперцу, що і ворог нашого народу кермуватиметься чесною політикою. Два світи стали до борні проти себе і громадянство, що зірвалося стати хозяїном у своїй власній хаті, що не чужого бажало, а свойого права, що вірило у вселюдський мир, стало до бою з своїм довговічним гнобителем, вихованим на „Конраді Валендорі", на пісні про Альпуґару. Ворог з цинізмом говорив про чесну політику супроти українців, купаючи їх водночас у морі крови. І пізнав Пок. д-р Е. Петрушевич, що не мир, але кров і залізо можуть розсудити ці два світи. Хвилево побідило лукавство; послідувач чесної політики мусів жити скитальцем на чужині, але діждав він того часу, в якому завалилася лукавими способами збудована держава.

Родинною стороною Покійного д-ра Евгена Петрушевича була колишня волость дулібів-бужан над Верхнім Бугом з осередком у Бужську, де й народився Покійний. В часі княжих міжусобиць ця волость була тереном зударів між Київо-волинськими Мономаховичами й галицькими Ростиславичами. Судилося, що це **скроплене українською кровю галицько - волинське пограниччя видало й творця козацької держави гетьмана Богдана Хмельницького й Маркіяна Шашкевича** й інших піонірів галицько - українського національного відродження, врешті президента з УНР і двох вождів УГА. І похід УГА разом з армією УНР перед 21. роками на Київ нагадував оттой світлий момент з історії княжої України, коли то Київо - волинські Мономаховичі разом з галицьким князем Ярославом Осмомислом увійшли в 1158 р. до Києва.

Щоб знайти слова потіхи в тій хвилині, колито ми, скитальці на чужині, ховаємо в чужу землю першого Президента Західньо-Української Республіки, треба сягнути до слів співця памятного й славного й жертвами, і всенаціональним горем 1919 р. Саме, коли на Західній Україні мало зайти ясне сонце її воскресення, вкінцеві червневі й початкові липневі дні 1919 р. писав **Олесь:**

„Як завтра день угледять люде,
Як зійде сонце золоте,
Так Україна жити буде,
Так наша мрія процвіте".

Тимто взивав він:

„...народнім лицарям
Зривайомо радісно квітки,
Вінчаймо їх терновими вінками
Безсмертям на віки.
Народная память їх ніколи не забуде,
І доки житиме народ
Їх світлий образ сонцем буде
І в день весни, і в ніч негод".

Тому й нам, скитальцям, не слід забувати Покійного Президента Західньої Области УНР, що волів жити серед злиднів на чужині, ніж скористати з ворожої амнестії. Тим Він зазначив, що Західня Україна не зреклася своїх прав до життя у „народів вольних колі".

Як колишній стрілець УГА і юнак Армії УНР прощаю Пана Президента Української Національної Ради ЗОУНР, Члена Директорії УНР й Диктатора ЗОУНР в імені товаришів зброї — учасників всеукраїнського визвольного зриву, як скиталець прощаю в імені українців-скитальців. Над Вашим гробом, пане Президенте, можу в імені їх усіх заявити, що ми далі готові в перших рядах боротися за Україну й за неї класти жертви, як прийде слушний час. Спи спокійно, Провіднику Галицької України в часі її Великого Зриву, не далеко від першого її вождя. Народ у сімї вольній, новій Вас тут не забуде!

ПОКУТА ЗА ПЕРЕХВАЛКИ

Мусоліні в своїй війні з Грецією зазнає повно невдач. У звязку з ними пишуть в американських ґазетах, що німці придумали такий жарт:

„Чи знаєте, італійці в Греції скоро зачнуть уживати нову тайну зброю?"

„А що це за зброя?" — питає інший.

„Один німецький полк".

Та дехто береться обороняти італійців. І каже, а чому ми не сміялись як, наприклад, Польща впала за три тижні, як німці розгромили за два тижні бельгійську, французьку та англійську армію. І чому забувати про подвиги італійців, як ось підбій Етіопії чи Сомалі? Бо виходить, що де італійці відносять перемоги, там про них мовчать, а коли згадують за поразки, як от під Адовою, Капоретом, в Ґвадаляхарах, чи тепер в Альбанії, то сміються. Ось так говорять оборонці італійців. І в тому є трошка рації. Але лиш трошка. В дійсности світ сміється не з чужих невдач, тільки з чужих перехвалок, попереджаючих ці невдачі. Ніхто не сміявся з невдачі фінців, а навпаки цю „невдачу" уважав великим геройством. Також ніхто не сміявся з англійців, ні бельгійців, ані навіть з французів, коли Гітлер розгромив їх армії. А тому ніхто не сміявся, бо ті армії, чи радше їх провідники, не заповідали перед тим, що розгромлять німців, не хвалились своєю силою, не малювали написів: „Ми не знаємо жадних невдач, жадних перешкод". Тому, коли прийшла поразка, дехто був лиш розчарований; дехто набрав зневаги до розбитих армій, але ніхто з цього не сміявся. Зате сміявся дехто з польських невдач. Та знову не тому, що польську армію розбито, тільки тому, що та армія перед тим дуже вихвалялась, мовляв, що то вона Гітлерови зробить! Та армія також несла зо собою написи, що розправиться з прусаками раз на все, та що незадовго заступить Берлін. Сміялись з того, бо ті написи погубила сама польська армія, відступаючи в поспіху перед німцями.

З цього така моральна наука, що не треба дутися, не треба хвалитися, не треба язиком, чи пером когось поборювати, а тільки ділом. Скромний чоловік викликує до себе пошану навіть тоді, коли зробить якийсь малий вчинок. Бо від скромного чоловіка ніхто нічого надзвичайного не очікує. Кожний добрий вчинок з його боку викликує приємний несподіваний подив. Колиж хтось дуже дується, дуже верещить про свою силу, як це впродовж довгих літ робив Мусоліні зо своїми „чорними сорочками", то люди сподіються потім великих діл, відповідаючих перхвалкам. А коли тих діл нема, тоді люде сміються. Отже сміються не з поразки італійців в Греції, не з воюючих вояків, що там гинуть, а тільки з перехвалок, попереджаючих ту поразку. Поразка є для тих людей доказом, що фрази, ось такі як про „непереможну волю", про „життя в небезпеці", про „нестримність фашистівського поступу", ще не переродяжують нації, бо націю так скоро переродити не можна. Зокрема не можна її переродити крикливими фразами. Характер нації, як і характер поодинокої одиниці, можна сталити лиш вчинками, щоденним безперестанним твердим змаганням з ріжними життєвими перешкодами. Хиби характеру одиниці чи нації можна усунути лиш постійною боротьбою з ними. Але свої хиби чоловік і нація мусять добре знати. Вічні вихвалювання звичайно ті хиби тільки закривають, але їх не лікують.

„УКРАЇНСЬКА МОВА" — ЦЕ ПОЛІТИКА

З мови не можна робити політики. Це заборонене й буде строго каране. Таке заявив Міклош Козма, новий комісар Карпатської України, який то край в його офіційній заяві називається „Підкарпатська Росія". Очевидно, що під словом „мова", з якої можнаб зробити „політику", є тільки в таких випадках, колиб хтось хотів називати мову народу Закарпаття „українською", чи домагався української мови в школі чи церкві. Про це, як і про „вічну" приналежність Закарпаття до Мадярщини, сказав між іншим Козма таке:

„Якеб не було становище в Европі, одне залишається певним: доля Підкарпатської Росії й її народу нерозривна з долею Угорщини. Ця ідея буде підставою моєї діяльности в цій области. Закордонну політику переводитиме виключно угорський уряд. Колиб хто спробував переводити свою власну закордонну політику, той вважатиметься за чужинецького агента і буде суворо караний... Урядовці в своїх зносинах з народом уживатимуть народньої мови, але вимагаю, щоб ніхто з мовного питання не робив політичного питання. Мовна свобода русинів й інших національностей не дає ніякого права дивитись поза межі країни. Кожний напад на ідею угорської державности буде караний безпощадно. Найгірша хиба русинського народу — це алькоголізм. Зроблю все можливе, щоб його викорінити. Найбільша хиба інтелігенції Підкарпатської Росії, це — незгода, що повинна пропасти. Діяльність духовенства й учителів дуже важлива. Поставлюсь особливо уважно до їхніх потреб. Молодь дуже лежить мені на серці. І буду її найпершим оборонцем, але не стерплю, щоб хлопчаки без усякої підготовки до політичного життя, заколочували спокій цієї области..."

Знову в розмові з представниками мадярської й „руснаської" преси Козма сказав таке, що „з факту одночасного існування двох мов, в ніякому разі не можна творити політичного питання. Русинський нард звязаний з Угорщиною своїми власними інтересами, своїм географічним положенням і своєю мовою, якої існування загрожене з усіх боків, а забезпечене тільки в Угорщині..."

З цього виходить цілком ясно, що іде тут про якусь окрему мову, русинську чи яку там, яка буде хоронена, бо звязує нарід Закарпаття з Мадярщиною, а відділює від інших народів, до яких вчисляється і той український нарід, що за Карпатами. Говорити про якусь спільноту „русинської" мови з мовою українського народу за Карпатами буде вважатись „політикою" і протидержавною акцією, ведено „чужинецькими агентами".

Ось так виглядають „нові" порядки на Закарпаттю.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(94)

На розвалі брамної вежі звилося кілька обложенців із мушкетами, але вистрілити не встигли під градом козацьких куль і покотилися назад.

Розігнав свого тарана Жбурляй із моцаками - братчиками й ударив ним у другу половину брами з такою силою, що вона тріснула з верху до низу й заскреготала, немов від плотси, в іржавих завісах.

Почулися ухвальні вигуки вже на самої тільки старшини, а й козацьких лав.

Знову вдарив із розгону своїм тараном старий Сокира: не відскочила потвора назад, а пробивши добру діру в брамі, застрягла в ній головою. Другий удар Жбурляєвого тарана поміг Сокирі вирвати свого з халепи й геть-чисто помняв на брамі й дерево й залізо.

— Ану, обома всередину! — гукнув гетьман і звернувся до війська. — А ви, дітки, передайте мушкети заднім — нехай і далі стріляють, а самі візьміться за шабельки.

Ще кілька страшних ударів дубових потвор у середину брами, й вона зоскочивши з завіс, гепнулася важко назад, поневічена, потрощена.

Миттю тарани відтягнено на бік.

— Вперед! — гукнув гетьман, і козацький потік ринув у розваленю пащеку замку.

Диво-дивнеє: кинулися в огонь бою, а пірнули в глуху й німу темінь ночі. Ані духа не видко й не чутно було поблизу. Стали в подивуванні.

— Що сталося? — почувся зовні сердитий голос Сагайдачного.

— Та нікого нема, батьку! — озвалося кілька курінних із середини. — Чорт його знає де й подівся.

Пропустили гетьмана й старшину в замок.

— Хм... — муркнув, роззирнувшись на всі боки, ґетьман, — поховалися чи повтікали?

— Швидше повтікали, — завважив Бородавка.

— Та нехай мені їхній магомет у очі чхне, коли не повтікали! — додав своє Граб.

— А підпаліть-но хлопці оті хижки, що стоять осторонь: може видніше буде! — звелів гетьман. — Того багаття, що десь по той бік наші розпалили, замало. Та позапалюйте смолоскипи!...

Коли запалало кілька дерев'яних вартівень, що їх назвав гетьман хижками, очам братчиків відкрилася казкова картина. Просто перед ними в глибині при світлі пожежі ниже шався розкішний палац, збудований на арабський лад; перед ним була велика площа з преудовими квітниками й ріжноманітними, небаченими ніким, деревами; посеред площі високо прискав на всі боки величезний водограй, а довкола нього — багато меншых, і в блисках проміння та смолоскипів це справляло на січовиків незабутнє враження: кожному з них пригадалася вбога, хоч велика також, сукня рідної неньки Січі, з маленькою утлою церковцею, критою очеретом, посередині, та кількома десятками довжезних, теж із очеретяними дахами, незграбних, брудних куренів...

— І живуть же прокляті бісурмени! — почулися заздрісні голоси.

— Мабуть, і король у Варшаві такого палацу не має!

— Бо таки не має: був я у Варшаві!

— Хочби з тиждень у такій біді попити оковитої та виспатись добре на пуховиках!

— Та це ще не один, дітки, каже старий Павлів батько, що пятнадцять літ тому був тут. — Це новий, бо я не бачив його, а там десь поза ним мусить бути ще кілька їх.

— Гарне гніздечко, — промовив гетьман, — та щось птахів не видно. Розсиптеся, дітки, по всіх-усюдах та пошукайте: може дізнаєтеся, де поховалися птахи, та й мені скажете. Тільки покищо не паліть гнізд. Та будьте напоготові, обережні, щоб не попасти в халепу.

Не треба було наказувати козакам удруге: за кілька хвиль огневі рухливі цятки замиготіли по найдальших закутках замкових.

Сагайдачний і старшина підійшли ближче до водограїв і почали радитися: що чинити далі. Вирішили що ніч уже не спати, а повиностити на ґалери та чайки все, що є коштовнішого в замку, поробити підкопи всюди попід стінами фортеці й пустити її в повітря, палаци й усякі житла та інші будови спалити й геть чисто зруйнувати прокляте гніздо мук і сліз та горя людського, християнського.

— А стрівайте лишень... — показав Граб внапрямку до палацу. — Нехай мені чорт у пику чхне, коли то не баба!...

Справді, від палацу до них, озираючись на всі боки, бігла дрібною якась жінка. Кінці білої чадри маяли в темряві, напів освітленій млявими омахами погасаючої пожежі, мов крила невідомого нічного птаха. Не добігши кількох кроків до старшини, вона зупинилася, смикнула з обличчя чадру й підійшла ближче.

— Так, так, — промовила тихо, — вони, козаки... запорожці... Та ще чи й не старшина козацька...

— Хто ти, бабо? — звернувся до неї ґетьман. — Де ти взялася й чого тобі треба?

Жінка пильно вдивилася в нього.

(Дальше буде).

ПРИЗНАВСЯ ПЕРЕМОЖЕНИМ. — Ґенерал Хван Альмасан (направо), що кандидував на уряд президента Мексика, заявив, що він вертається до Мексика, але не буде доходити свого права до президентури, що, на його думку, йому належиться.

З ДНЯ

РІВЕНЬ ДЕБАТИ.

Недавно побитий републиканський кандидат, Вендел Вилкі, виголосив до представників університетських організацій промову, в якій сказав, що демократична система конче потребує опозиції, підходу до ріжних справ з ріжних сторін; потребує річевої дебати. Коли хтось є проти розумної опозиції, проти відмінних поглядів, проти дебати; або коли хтось дебату повертає в лайливий, чи демагогічний бік, він у засаді підкопує демократичну систему.

„Нікому не принесе добра", говорив він, „коли називати чоловіка воєнним побренькачем за те тільки що він вірить, що треба посилати поміч цьому крайочкові свободи (якою є Англія. — Ред.); також не принесе добра, коли називати пято-колюмністом, націстом, чи чимсь іншим, що вірить, що Америка повинна вцілости оборонятись у границях власних берегів. Такі характеристики, такі пусті слова, не помагають нашому великому народови приходити у нинішніх тяжких часах до справедливих, корисних і розумних заключень".

ОЧОРНЮВАННЯ.

Коли на суспільних провідників ми будемо раз у раз кидати болотом, то чутливіші зпоміж них будуть взагалі усуватись з суспільного життя, залишаючи ґрунт для грубошкірих, для яких обиди не справляють ніяких прикрощів, бо поняття чести в них невироблене і притуплеве, говорив Вилкі.

Але з другого боку, говорив він, демократична система конче вимагає, щоб суспільна критика таки існувала, щоби була опозиція, щоби був підхід із кількох сторін, щоби була свобода думки та опінії. Щоб задоволити вповні ці дві потреби, в публичній дебаті треба все мати на увазі не особи, тільки справи. Треба так критикувати якусь суспільну особу, щоб входити в гру її переконання, її робота звязана з громадою, а не її думки, переконання та поступовання, що не мають за загально - громадськими справами нічого спільного.

Закінчуючи свою промову, Вилкі підніс оклик на честь президента Рузвелта, побажавши йому здоровля і щастя. В той спосіб він старався поєднати дві, на перший погляд непримиримі справи, а саме, любов і льояльність до провідника, а водночас критику того самого провідника, прямуючу не до завдання йому шкоди, тільки до його скріплення.

ЗА ВИЩИЙ РІВЕНЬ.

Отсій рубриці не можна закинути, що вона трактує своїх читачів немов дітей, з якими не можна дискутувати тяжчих суспільних справ, бо, мовлявб вони не доросли до цього. Вже скорше можна закинути тій рубриці противне: вона нераз порушувала справи, до яких треба ширшого знання з боку пересічного читача.

Кожний раз, коли ми порушуємо справу, стараємось відходити до неї з глибшого боку. Відноситься це навіть до тих наших стать, які мають гумористичну форму. І там ми виходимо зо заложення, що наперед мусить бути зміст, певні глибші ідеї, духові живини, а опісля приходить стиль, закраска, смак. Ніколи напаки. Ріжних суспільних діячів ми розбираємо не на основі їх персонаїй, тільки на основі їх поглядів, переконань, їх суспільної роботи. І того самого надіємось від інших.

НАКРЕСЛЕННЯ ШЛЯХІВ.

Як вже зазначив Вендел Вилкі, в нинішних напружених часах треба заховати духовий спокій більше ніж коли-небудь передше. Шляхом лайки, або демагогії, яка грає на дешевих людських почуваннях, ми не розвяжемо наших суспільних справ, не знайдемо виходу зо заплутаного положення. Можна це осягнути лиш шляхом річевої дискусії.

Але та річева дискусія не міститься в напущених загальникових фразах про соціялізм, капіталізм, демократію, націзм, фашизм і т. п., тільки в основних аргументах про ті суспільні течії. Забудьмо на якийсь час зовсім про ті загальникові назви, а судім їх під кутом діл. Демократія, соціялізм, капіталізм, фашизм і т. д., це певні суспільні устрої, суспільна робота, суспільні стремління. Забудьмо за назви, а дискутуймо про факти, стремління.

Тоді деякі люди, що на словах є великі „демократи", переконались, що вони фактично є прихильники деспотизму. Ті, що закохались в слово „соціялізм", переконались, що вдійсности цілий час були прихильниками капіталізму, і славословили його діла. Може бути і навпаки. Річева дискусія навчить також багато тих, що за нею слідкують. Але наперед треба відкинути на бік шильди, крамничні вивіски, голословні фрази про ріжні устрої, а застановитись над їх змістом.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES BARRE, PA. — The Ivan Franko Society, U.N.A. Branch 157, will have its **yearly meeting** on Sunday, Dec. 8, at St. Peter and Paul Ukrainian Greek Catholic Church hall, North River St., immediately following High Mass. All members are requested to be present. — Michael Lockman, Pres.; John Zwarych, Sec'y.

WILKES BARRE, PA. — The St. John Baptist Society, Branch 223 of W.B. Pa., will hold their **yearly meeting** on Dec. 8, 1940, at St. Peter & Paul Ukrainian Church Hall. Pres. Mr. John Choley urged that all members attend this meeting. The Fin. Secret'y Theodore Hrynkiw urged that all members pay up to date on the Dues or they will be suspended. The members not attending this meeting will be fined according to the constitution. The pres. Mr. John Choley urged all members to tell one another that the yearly meeting will be held Sunday, Dec. 8, 1940 after High Mass, at St. Peter & Paul Ukrainian Hall, 637 N. River St., W.B., Pa. — John Hrencecin, rec. sec.

КЛІВЛАНД, О. — Місячні збори, Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 8. грудня, в У. Н. Домі, в 12. годині вполудне. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Буде треба призначити день на річні збори. Проситься членів вирівнати свої залеглости, щоби віддати книжки новому урядові без довгу. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; І. Жук, рек. секр.

АВОКА, ПА. — **Річні збори** Бр. Св. І. Хр., від. 326., відбудуться в неділю, 8. грудня, на гали Турка. Кождий член має бути присутний. Буде вибір уряду на рік 1941. Хто має довг, най заплатить, бо буде суспендований. — За уряд: Василь Лісний, предс.; Я. Слюсак, кас.; Н. Колодій, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯКІ НАШ НАРІД У ГАЛИЧИНІ ПЕРЕХОДИВ МУКИ І ЯК ЇХ ЗНОСИВ?

Доказам чи свідоцтвом повищого може бути лист, який надіслав до „Свободи" гром. Василь Баран зо Скрентон, Па. Лист походить з Дрогобицької Области, що є тепер під Советами. Написала його 72-літня мати до свого сина в Америці. Цього листа дістав гром. Баран і переслав нам оригінал. В листі знаходимо між іншим ось таке, що передаємо слово за словом:

„Прожила я всякі переживання, прожила царську війну, прожила польське панування і польсько-ґерманську війну, але польсько-ґерманська війна була страшніша від царської, бо поляки як втікали і лишали свою державу, то палили села, різали людей і страшно їх мучили. Страшне знущання переживалисьмо. От село Жукотин спалили до тла. І чотирьох людей замордували. А Олекси Гурнячиного сина схопили і вивезли на Липи за Турку. То там виняли йому одно око і питали: Чи видиш Україну? А він відповів, що видить. Тоді виняли друге око і питали: А тепер чи видиш? Він сказав, що тепер ще ліпше й дальше видить ніж обома очима. Тоді вирізали йому язик, пообрізували губи і повикручували руки. Ось так серед страшних мук він помер. Знову в явірськім лісі поляки більше ніж півтора сотки людей вимордували, мущин і женщин, тільки Бог дав, що то не довго діялося, бо тільки 12 днів".

СОЮЗОВЦІ ВСЮДИ, ДЕ ЖЕРТВУЮТЬ.

На Святі Українського Каледжа, що то відбулось у Філядельфії, приглядався я тим людям, що займались святом, себто комітетовим, далі бесідникам і гостям, що прийшли. І можу сказати, що вони становили 75% членів У. Н. Союзу. Потім я добре приглядався тому, хто й скільки жертвує. І знову мушу ствердити праву, що жертводавцями були один за одним — Союзовці. Думаю, що всі ми повинні тим гордитись, що У. Н. Союз виховав ідейних і жертволюбивих людей, відданих кожній українській справі цілим серцем. Таке можна сказати про одиниці, а також і про цілі відділи У. Н. Союзу. Тепер треба дбати про те, щоб таке було й в будучині. Мусимо бути далі на переді кожної народньої праці, кожного доброго діла, на переді кожної жертвенности, щоби бути добрим прикладом для інших. Теж добре, що змагаємо до того, щоб ми всі в Америці йшли разом, бо це є по американськи і це має бути і по українськи.

Михайло Туркот, Філядельфія, Па.

Найсильніша тінь життя падає від чоловіка, який стоїть у своїм власнім світлі.

КЛЯСИФІКАЦІЯ ПОБОРОВОЇ СЛУЖБИ І ВІДКЛИК

Льокальні комісії по цілих Злучених Державах висилають квестіонарі всім чоловікам, котрі зареєструвались до військової служби, згідно з дотичним законом. Кожний мусить точно виповнити квестіонар і до пять днів звернути його до своєї комісії, котра рішає, хто має бути покликаний до служби.

Однак збільшаюнеся число охотників, котрі зголошуються в ряди мілітарної сили краю, постійно зменшує число першої квоти. Закон обмежає число рекрутів. Тому кожний принятий охотник заступає місце того, кого мали би покликати як наступного.

Хоч тільки мале число людей буде тепер покликане, то однак квестіонарі висилається якнайскарше всім, котрі реєструвались до військової служби.

Якщо кому затяжко виповнити квестіонар, хай питає місцевої комісії, де находиться найблизша дорадча рада для реєстрантів. У кожній справі, звязаній з військовою службою, треба вдаватись до тої ради. Реєстрант не має нічого платити за поміч при виповнюванні квестіонаря.

В додатку до питань, поданих на одержанні квестіонарі, кожному вільно подати додаткові інформації, коли бажає дати дальші докази про своє право на відложення служби на пізніше. Коли хто бажає внести прохання на відложення служби за другого, повинен виповнити спеціяльний формуляр і подати до місцевої комісії так само до пять днів, як призначено на зворот квестіонаря.

Зараз після звороту квестіонаря до місцевої комісії, кожний дістає повідомлення, в котрім є сказано до якої кляси його приділено. Тільки той може сподіватись скорого покликання; кого приділять до кляси I—A або до I—Б.

Хто задумує робити відклик, домагаючись зміни кляси приналежности, той мусить до пять днів від одержання повідомлення поробити старання на особисте переслухання в тій справі у бюрі місцевої комісії. Інакше зміна не буде зроблена. Однак коли відклик в справі зміни кляси не буде узглядненний, то дається ще додаткових пять днів часу на внесення офіційного відклику до місцевої комісії.

Коли хто робить відклик, то його місцева комісія передає всі інформації про нього до апеляційної ради, перед котру апелянт особисто не явиться. Коли місцева комісія повідомить інтересованого, що апеляційна рада відкинула його прохання про зміну кляси, тоді йому дають ще пять днів на апеляцію до президента Злучених Держав, однак це дозволено тільки на певних умовинах. Перше, що найменше один член апеляційної ради ставиться прихильно до апеляції; друге, що він має одну або більше осіб на своїм вдержанню, а трете, що його приділили до I-шої кляси або до 4—Е як „сумлінного противника", призначеного до цивільних робіт.

Чужинців без перших американських паперів приділюється до кляси 4—С, цебто їх відсуваеться від військової служби. Якщо такий чужинець довідається, що його приділили до іншої кляси і коли бажає таку помилку справити, то мусить до пять днів від часу одержання повідомлення зголоситись особисто до місцевої комісії на переслухання в справі зміни кляси його приналежности. Хто до пять днів не скористає з прислугуючого йому привілею, то його вважають за такого, що зрікся свого дотичного права і тоді його можуть негайно поликати до служби. Так само бувало підчас останньої світової війни, тобто хто з чужинців без перших паперів занедбав до певного часу зробити рекламацію про звільнення від служби, то неодин з них мусів служити.

Всі чужинці з першими американськими паперами підлягають військовій службі й всіх їх приділять до тих самих кляс, що громадян.

Кожний реєстрант обовязаний довідуватись від місцевої комісії про те, до якої кляси його приділено, або яке було рішення комісії про його відклик. Рекорди місцевої комісії є завсіди доступні для кожного. Тому, хочби хто не дістав якого повідомлення, то це ще нікого не оправдує перед законом.

Загальна Рада — ФЛІС.

„НЕВІДОМІ ГЕРОЇНІ"

ЛОНДОН. — Це англійські жінки-господині, згідно з тим, що про них пише американська кореспондентка. І дає на це докази, коли передає, скільки треба їм кожного дня натрудитись, щоб вдержати дім, зварити і дістати те, що є найконечніше.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

НІБИ ЗДАВЛЕНО АНАРХІЮ

БУКАРЕШТ. — Виглядає, що ґен. Антонеску показує „тверду руку" і притискає Залізну Гвардію до порядку, взиваючи її до трьох днів віддати зброю, що відноситься теж і до цивільного населення.

Запал і гріш без досвіду і знання, більше зробить зла ніж добра.

Осип Стеткевич.

ЗА ОДНУ ЛІТЕРАТУРНУ МОВУ

—o— (3)

По російськи: По українськи:
неумолимий — невблаганий
неустрашимий — небоязкий, відважний, сміливий
ничтожний — нікчемний
обжаловать — оскаржити
обида — образа, кривда
обильний — достатний, гойний, рясний
обман — облуда, ошуканьство, шахрайство, обмана
обморок — обмирання, млість
обрив — крига, провалля, урвище
одиничний — самотний, єдиний, поединковий
окаянний — клятий, проклятий
окрестность — околиця, округа
округ — округа, околиця
оливка — маслинка
опись — опис, список
опрятний — чепурний, охайний
опитний — досвідний, досвідчений, бувалий
опять — знову, знов, вдруге
оружіє — зброя
основательний — основатель, заложитель, фундатор
бстаточний. — останній, остатній
остроумний — бистроумний, дорічний
очевидець — самовидець
очевидний — очевидний, очевидячкий
паспорт — пашпорт, білет
переписка — листування
перепродать — перепродати
перестрілка — стріляння, перестрілювання
перечисленіе — перелічування, перелік
пестрий — рябий, перістий, мережний, сорокатий
печатний — друкований
пир — бенькет, баль, учта
плодовитий — плідний, плодючий, родовитий
плінник — полоненик, бранець, невільник
погром — розрух, руйнування спустошення
подаватель, податель — подавальник, подавач, подавець
подсудимий — підсудний, підсудник
позавчера — позавчора, передучора
полоса — смуга, пасмуга, пруг, пружок
понятіе — тяма, тямка, розуміння, думка
постепенний — ступневий, поступовий
поступок — вчинок, учинок, подія
потоп — потопа
поцілуй — поцілунок
почва — ґрунт
почесть — шанοба, шана, повага
пошептом — пошепки
поїздка — їзда
праща — швигалка
прибережний — побережний, береговий, бережний
привичка — звичка, навичка, поводження
приют — пристанець, притулок, захисток
прозрачний — прозорий, прозорчатий, просвітчастий
противник — супротивник, суперник, суперечник
прочий — інший, останній
проч — пріч, геть
птенец — пташеня, пташенятко, писклял
пульс — живчик, живець
пішком — пішки, піхотою
пятно — пляма, цятка
рабство — неволя, ярмо, кормига
русло — річище, корито, водоток
саранча — сарана
святотатство — святокрадство
сегодня — сьогодні
сейчас — зараз
скелет — кістяк, шкелет
скучний — нудний, нудкий
средство — спосіб, засіб, спромога, можність, снага
стих — вірш, віршик
судьба — доля, талан
суєта — марність, марнота, метушня
суматоха — сумяття, метушня, біганя, гармидер, рейвах
суть — істота, суття
тайком — потай, потаємно, крадькома, нишком
тоже — теж
уровень — рівень
условіе — умова, постанова
усте — гирло
хоровод — танок, танчик
черта — смуга, пруг, пружка, риса, риска
чім — ніж, від, над, як

Тепер помістимо зукраїнщені польські слова, уживані українцями, що не знають добре української мови.

Зукраїнщені слова: По українськи:
андрони — нісенітниці, дурниці
бадати — розсліджувати, розглядати, пізнавати
баґнет — штик
баєчний — казковий
безмисльний — безглуздий, нісенітний
безскутечний — даремний, марний
безвладний — недіяльний, безсилий
бучний — бундючий
букет — китиця
булатній — половий
бута — чванливість, пишність
тяж — тяжина, беремність, вагота
цьоця — тета, тітка
цюцюбабка — піжмурка
цло — мито
цьма — нетля
цофати — взяти, повернути назад, відкликати
цвічення — вправа, наука
цьвікла — буряк, свекла
чулий — чутливий, ніжний
довжний — винен, належний
фарба — барва, краска
фаталашки — дрібниці
фатальний — нещадний, суджений
фатиґа — труд, утома
фебра — пропасниця, трясця, лихоманка
фіранка — завіса
форса — міць, сила, заходи
фортель — хитрість, облуда, зрада
фрасобливий — журливий
фрасунок — журба
фукатися — лаятися, сердитися
фуси — осуга, гуща
ґлязура — полива
ґроза — буря, жах
ґримаси — вереди, кривляння
ґуст — смак
до ґусту — до вподоби
ґардий — гордий, нахабний
ґандель — торговля
ґвар — гамір
істнувати — єствувати, бути
істота — єство
яскиня — печера, вертеп
єсли — якщо, коли
єще — ще, іще
кепський — лихий, нижний, поганий
клямра — пряжка, скаба
коровода — клопіт, заноза, морока
крес — край, кінець, границя
ладний — гарний
лакомий — ласий
лапівка — взятка, хабар
лоскіт — ґрюкіт, брязкіт
люфа — дуло
мужатка — замужня жінка, молодиця
мізерак — сарака, сердеґа, бідак
настерливий — впертий, завзятий
навала — буря, гроза
наразі — покищо
небавом — необавки, незабаром
недорічний — нестійний, безглуздий
обойчик — ключиця
окрутний — лютий, жорстокий
опал — топливо, паливо
отуха — надія, бодрість
отилий — товстий, гладкий
овшім — а вжеж, адже, а теж, звичайно
пасожит — чужоїд, галапас
пательня — сковорода
пец — піч
пйон — сторч
пляц — площа
плуца — легені, легкі
подешлий — підстаркуватий
пожеґнання — прощання
помисльний — успішний спірний
потульний — смирний, тихий
поуфальний — дружній, приятельський
повала — стеля
позьомка — суниця
пересада — побільшення
присмаки — ласощі
рабунок — грабіж, ґрабунок
решта — останок, лишка
сцislий — точний, докладний,
тор — дорога, путь, шлях
трафний — вдатний, удачний
троска — клопіт, турбота
трускавка — полуниця
утяжливий — важкий, тяжкий
вікт — харч
вкоротці — незабаром
встеч — назад, навмання
виобразня — уява
вирок — присуд
взоровий — зразковий
залєта — ціха, добротність, якість, гарна вдача
зальотниця — приманниця, перелесниця
замішання — метушня
завішання зброї — перемиря
збитек — розкіш
здруй — живець, джерело
зошит — зшиток

(Дальше буде).

ПЛЯНУВАВ СЕБЕГУБСТВО? — Відомий нюйорський біржевик Джесі Ливермор, поповнив себегубство до 24 годин після ув'язки в одному нюйорському ресторані, де він їв вечеру зо своєю жінкою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Мітінг Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудеться під ч. 435 Мейн Стр., в суботу, 7. грудня. у 7. годині. Просимо всіх членів, аби прийшли. Будуть дуже важні справи. Просимо приносити свої вкладки що місяця, бо більше за вас не будемо висилати. Ті, що не заплатять будуть суспендовані. — Іван Бурнас, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в неділю, 8. грудня, в 1. год. пополудні в Клюбі Горожан, 847 Н. Н. Френклин вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до порішення. — Уряд.

ДЕРРІ, ПА. — **Річні збори** Сестрицтва Успеня Пр. Діви Марії, від. 303., відбудуться 8. грудня в годині 1. сполудня на гали українській Овенс Евню, в Деррі, Па. Проситься всіх члениць і членів прибути на збори і вирівнати свої належитости, щоби не переносити довгу на 1941. р. Буде прочитане справоздання за цілий рік 1940. і вибір уряду на 1941. р. Є обовязком кожної члениці і члена привести бодай одну чи одного члена і вписати до Укр. Нар. Союзу. Всіх члениць і членів принимається без вступного і без оплати доктора. — Анна Бара, предсідателька; Анна Р. Куземчак, секретарка; Анна О. Куземчак, касієрка.

ФРАНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268., відбудеться в неділю, 8. грудня, в годині 2. пополудні в У. Н. Домі, 2171 Вакелінс ул. Проситься членів зійтися на збори, бо є важні справи до вирішення. Довгуючим членам пригадуємо, щоби вирівнали свої залеглости, бо в цім місяці буде замкнення книг і прийде контроля. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. — Уряд: М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — **Річні збори** Тов. ім. Богдана Хмельницького під Покр. Пресв. Тройці, від. 158., відбудуться в суботу, 7. грудня, вечер в 8. годині в У. Н. Домі, 218 Ґранд ул. Проситься членів прибути начас, бо є багато важних справ до вирішення. Присутність всіх членів обовязкова. — Н. Сторожук, предс.; В. Косців, кас.; М. Баглай, фін. секр.; М. Кіт, рек. секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — **Річний мітинг** Бр. св. Василія, від. 168., відбудеться в неділю, 8. грудня в годині 3. пополудні, в Гали Укр. Нар. Дому, 760 Стейт Стрит. Обовязком всіх прийти на час і почути: 1) Звіт відділових урядників за рік 1940. 2) Звіт контрольної комісії. 3) Вибір відділових урядників на рік 1941. Як також є багато інших відділових справ до полаґодження. Пригадується тим членам, що довгують, щоб прийшли і вирівнали свій довг, щоб не перетягати на слідуючий рік і з початком нового року не наразитися на суспенду. Будеться поступати після ухвали. — Г. Дячишин, предс.; Г. Бабин, кас.; П. Маник, секр.

ЧИ БУДЕ ХОЧ РІЗДВО СПОКІЙНЕ?

РИМ. — Мабуть, що ні. Таке виходить навіть з зазиву Папи Пія XII, що бажав би, щоб воюючі сторони заперестали бомбардування хоч в день Різдва Христового. І тому Папа дав дозвіл правити Службу Божу пополудні, як не буде можна правити о півночі через затемнення міст і бомбардування. Таке заряджeння вийшло перший раз в історії церкви. Та, коли іде про саме завішення зброї, то не було його теж і в останніх війнах.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — **Річні збори** Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в неділю 8. грудня, в годині 2. пополудні в У. Н. Домі, на Компилай Гил. Обовязком всіх членів прийти на означений час. На тих зборах буде вибір нового уряду на 1941. рік. Проситься контрольорів, щоби прийшли перед зборами й сконтролювали книжки. Пригадується довгуючим членам, щоби сплатили свій довг. Проситься членів, щоби привели своїх дітей на збори і вписали їх до У. Н. Союзу. Неприявний член буде караний. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 67., відбудуться в неділю, 8. грудня, в Ліберти салі, в годині 2. пополудні. Обовязком всіх членів прийти на збори. Буде вибір нового уряду на 1941. рік. Довгуючі мають вирівнати свої довги. — За уряд: Іван Шуран, предс.; Іван Хировський, скарбник; Григорій Патинок, секретар.

Не лишай приятеля в гніві. Памятай, що кожна розлука може бути останньою.

ТАРЗАН, ч. 170. Людська катапулька.

Тарзан замкнув в пальцях руки і присівся під муром, згинаючи коліна. Джейн в розгоні бігла до нього.

В хвилині як вона стáнула ногою в замкнені долоні Тарзана, той підкинув нею вгору немов катапулькою.

Джейн ледви вспіла вхопитись пальцями за мур. Та в той час, як вона висіла на пальцях...

...здивований сторож пустився до неї, щоб її схопити.